

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
д. філолог.н., професор
_____ В.Д. Шинкарук
«04» 06. 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри педагогіки
Протокол №16 від 04. 06. 2019 р.
завідувач кафедри
_____ Р.В. Сопівник

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Освітній рівень перший

Ступінь вищої освіти бакалавр

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Розробник к.пед.н., асистент кафедри педагогіки Гончарук О.М.
к.пед.н., доцент кафедри педагогіки Наконечна О.В.

1. Опис навчальної дисципліни
«Основи загальної та соціальної педагогіки»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	ОС «Бакалавр»	
Спеціальність	231 «Соціальна робота»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	225	
Кількість кредитів ЕСТБ	8	
Кількість змістових модулів	4	
Курсова робота	-	
Форма контролю	залік/екзамен	
Показники навчальної дисципліни		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1,2	1,2
Лекційні заняття	45	6
Практичні, семінарські заняття	60	6
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	120	258
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	4	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Основи загальної та соціальної педагогіки» – сформувати у майбутніх фахівців професійні (загальнопедагогічні) знання та уміння про сутність процесу навчання, виховання та освіти, основні напрями та принципи, методи та форми навчання і виховання, принципи формування змісту освіти та навчання; підходи до оцінювання успішності у навчанні, уміннях характеризувати організацію навчального та виховного процесів, розкрити теоретичні основи соціальної педагогіки як науки та ознайомити студентів із змістом провідних напрямів професійної соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп.

Завдання полягає в оволодінні студентами теоретико-методологічними

основами педагогіки як науки, знаннями та навичками організації навчально-виховного процесу, розвивати навички та уміння здійснювати педагогічні дослідження; розкритті основних теоретичних положень соціально-педагогічної діяльності; обґрунтуванні змісту провідних напрямів соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп; ознайомленні з оптимальними умовами соціалізації підростаючого покоління; розвитку здібностей щодо приймання оптимальних рішень в різних соціально-педагогічних ситуаціях; набуття умінь, які необхідні для ефективної організації практичної соціально-педагогічної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: теоретико-методологічні основи педагогіки як науки; основні засади організації навчально-виховного процесу; процес навчання і його структуру; форми і методи організації навчання; сутність процесу виховання; основні напрями змісту виховання; методи та організаційні форми виховання; наукові основи управління навчальним закладом, сутність соціальної педагогіки як науки; принципи та методи соціально-педагогічної діяльності; особливості соціалізації особистості в різних мікросоціумах; попередження негативного впливу факторів соціального середовища на особистість тощо;

вміти: організовувати навчально-виховний процес; застосовувати психолого-педагогічні знання у різних видах освітньої діяльності; аналізувати, планувати й оцінювати освітній процес і його результати; здійснювати педагогічне спілкування; використовувати сучасні інноваційні технології в освітній сфері; здійснювати планування повсякденної навчально-виховної роботи і проводити її відповідно до нормативної документації; реалізовувати процес професійного самовиховання й самоосвіти; здійснювати самоаналіз, самоконтроль власної педагогічної діяльності; аналізувати різні фактори впливу на соціалізацію особистості; диференціювати зміст діяльності відповідно до різних об'єктів, суб'єктів та напрямів соціально-педагогічної роботи; добирати адекватні форми та методи соціально-педагогічної діяльності; здійснювати моніторинг розвитку дітей, які мають труднощі у навчанні, та адекватно оцінювати причини, що ці труднощі спричиняють; своєчасно виявляти відхилення у розвитку учнів та здійснювати правильний психолого-педагогічний супровід дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку; здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до учнів з вадами психофізичного розвитку в умовах інтегрованої та інклюзивної освіти; формувати готовність здорових учнів до позитивної спільної взаємодії з однолітками, що потребують корекції психофізичного розвитку; проводити роботу з батьками щодо надання їм інформації про осіб з порушеннями психофізичного розвитку.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки. Теорія навчання

Тема 1. Педагогіка як наука. Розвиток і формування особистості

Предмет та завдання педагогіки як науки. Основні педагогічні категорії (виховання, навчання, освіта). Система педагогічних знань. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Поняття «особистість», «індивід», «індивідуальність». Структура

особистості та її психологічні характеристики. Сутність поняття «формування» та «розвиток». Фактори розвитку особистості (спадковість, середовище, виховання, діяльність). Теорії розвитку особистості (біогенетичні, соціогенетичні, персоналістичні та теорії взаємодії факторів). Вікові етапи розвитку особистості. Поняття про систему народної освіти в Україні, цілі та завдання. Закон України «Про освіту». Основні принципи та структура організації освіти в Україні. Система закладів загальної, професійної та вищої освіти. Поняття про «зміст освіти», основні цілі, завдання і принципи розвитку змісту освіти, рівні формування. Теорії формування змісту освіти, вимоги до змісту, відбір змісту освіти. Компоненти змісту освіти.

Тема 2. Процес навчання, його структура.

Основні компоненти процесу навчання (цільовий, стимулююче-мотиваційний, змістовний, операційно-дійовий, контрольо-регулюючий, оціночно-результативний), основні функції навчання (освітня, виховна, розвиваюча). Методологія процесу навчання, психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Поняття «правила», «закономірності» та «принципи» навчання, їх взаємозв'язок. Характеристика принципів навчання (науковості, систематичності і послідовності, доступності, зв'язку навчання з життям, свідомості і активності учнів, наочності, міцності знань, умінь і навичок, індивідуального підходу до учнів, емоційності навчання, виховуючого навчання та інших).

Тема 3. Методи і форми організації навчання

Поняття про методи та засоби навчання, класифікації методів навчання (методи на основі джерел знань, методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання навчальної діяльності учнів, методи контролю і самоконтролю у навчанні), характеристика методів навчання, оптимальний вибір методів і засобів навчання. Поняття «форма організації навчання», класифікації форм навчання (масові, групові, індивідуальні; урок і позаурочні форми навчання) та їх характеристика. Відмінності між формами навчання в загальноосвітній школі та у вищому закладі освіти. Класно-урочна система навчання. Урок як форма організації навчання, вимоги до сучасного уроку (дидактичні, виховні, психологічні, гігієнічні, етичні, організаційні), типи уроку та їх характеристики.

Тема 4. Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів

Поняття «контроль», функції контролю (освітня, діагностична, виховна, розвиваюча, стимулююча, управляюча, оцінююча), види контролю (попередній, поточний, періодичний, підсумковий), вимоги до перевірки і оцінки успішності навчання (індивідуальний характер, систематичність, різноманітність форм, достатня кількість даних для оцінки, тематична спрямованість, об'єктивність, єдність вимог учителів, етичність, оптимальність, всебічність), критерії оцінки- (обсяг, глибина, міцність, оперативність знань), рівні знань (репродуктивний,

реконструктивний, творчий), норми оцінки, компоненти контролю (перевірка, оцінка, облік).

Змістовий модуль 2. Теорія виховання

Тема 1. Сутність процесу виховання.

Поняття «виховання», «самовиховання», «перевиховання», «вихованість». Особливості процесу виховання. Структурні елементи процесу виховання (мета, зміст, завдання, форми, методи, засоби, результати виховання), його рушійні сили, внутрішні та зовнішні суперечності, компоненти процесу виховання (свідомість особистості, її емоційно-почуттєва сфера, навички і звички поведінки) та етапи процесу виховання. Концепція національного виховання. Самовиховання, умови, які сприяють здійсненню самовиховання, етапи керівництва самовихованням учнів, прийоми самовиховання, рівні вихованості школярів та їх характеристика. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання. Поняття «закономірності виховання» та «принципи виховання». Характеристика основних принципів виховання.

Тема 2. Основні напрями змісту виховання

Зміст громадянського, розумового і морального, правового, й естетичного, фізичного та екологічного, статевого, трудового, економічного й інших напрямів виховання. Шляхи реалізації змісту основних напрямків виховання (виховання в процесі вивчення навчальних дисциплін, у позакласній та позашкільній виховній роботі, виховання учнів шляхом їх залучення до різних видів спільної діяльності, використання виховних впливів сім'ї та громадськості в реалізації напрямків виховної роботи).

Тема 3. Методи та організаційні форми виховання

Поняття «метод виховання» та «прийом виховання». Класифікація методів виховання (методи формування свідомості особистості; методи формування досвіду суспільної поведінки і діяльності; методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців; методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу). Характеристика методів виховання: методи формування свідомості особистості (бесіда, лекція, дискусія, метод прикладу, навіювання, переконання та інші); методи формування досвіду поведінки (педагогічна вимога, громадська думка, тренування, прогнозування, доручення, створення виховуючих ситуацій); методи стимулювання поведінки і діяльності (змагання, гра, заохочення, покарання); методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу (педагогічне спостереження, бесіда, опитування, аналіз результатів діяльності учнів). Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання.

Особливості масових організаційних форм виховної роботи (тематичних вечорів, конференцій, конкурсів, олімпіад та інших); групових форм виховної роботи (гуртків, екскурсій, класних годин та інших); індивідуальних форм виховання (читання художньої літератури, колекціонування, малювання та інших). Виховна діяльність позашкільних установ (палаців школярів, літніх таборів відпочинку, дитячих спортивних шкіл, станцій юних техніків та натуралістів, дитячих театрів, бібліотек, залізниць, пароплавств, музичних шкіл та інших).

Змістовий модуль 3. Зміст і напрями роботи соціального педагога

Тема 1. Соціальна педагогіка як галузь педагогіки. Сутність соціально-педагогічної діяльності

Соціальна педагогіка як наука. *Основні завдання соціальної педагогіки як науки.* Основні поняття соціальної педагогіки (соціалізація, соціальне виховання, соціальна профілактика, соціальний інститут, соціальні послуги, соціальна реабілітація, соціальне середовище, соціальна адаптація). Кваліфікаційні вимоги до соціального педагога. Функції соціального педагога (діагностична, прогностична, консультативна, захисна, профілактична, соціально-перетворювальна, організаційна). Зміст соціально-педагогічної діяльності. Суб'єкти соціально-педагогічної діяльності (державні, недержавні, фізичні особи). Об'єкти соціально-педагогічної діяльності, класифікація об'єктів соціально-педагогічної діяльності. Принципи соціально-педагогічної діяльності (соціально-політичні, психолого-педагогічні, організаційні, особливі). Методи соціально-педагогічної роботи. Методи формування свідомості й ціннісних орієнтирів особистості. Методи формування досвіду поведінки. Методи стимулювання діяльності і поведінки. Психологічні методи. Соціологічні методи. Ресурси соціально-педагогічної діяльності, фінансові, матеріальні, людські, інституційні, технологічні, інформаційні. Психолого-орієнтовані теорії соціальної роботи. Соціологічні моделі соціальної роботи. Комплексні моделі соціально-педагогічної роботи

Тема 2. Сім'я як провідний компонент системи соціального формування особистості

Сім'я – провідний фактор соціалізації. Сутність поняття «сім'я». Нормативно-правові документи щодо інституту сім'ї. Функції сім'ї (господарсько-економічна, репродуктивна, комунікативна, виховна, рекреативна, психологічна). Типи сімей. Характеристика батьківства. Стилі сімейного виховання (авторитарний, демократичний, ліберальний). Зміст та форми соціально-педагогічної роботи із сім'єю.

Тема 3. Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та юнацького руху

Конвенція про права дитини. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист. Державний захист дітей і соціальне виховання з давніх часів до сьогодення. Турбота про дітей-сиріт. Соціально-педагогічні проблеми соціалізації української молоді. Зрушення в діяльності головних інституцій соціалізації молоді в Україні та їхні педагогічні наслідки. Педагогічні проблеми соціалізації молоді як предмет державної політики та громадських відносин. Змістова структура дитячого позанавчального часу. Дитяча праця. Основні нормативно-правові документи з питань захисту прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Закон України «Про охорону дитинства». Визначення поняття «молодь». Соціально-педагогічні проблеми сучасної молоді. Дитячі і молодіжні громадські організації.

Тема 4. Соціально-виховні інститути в системі соціалізації особистості

Завдання соціального педагога в загальноосвітніх закладах. Основні функції соціального педагога в загальноосвітніх закладах. Напрями професійної діяльності соціального педагога в загальноосвітніх закладах. Документація соціального педагога. Оцінка результативності " професійної діяльності соціального педагога. Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку як соціально- педагогічна система. Сутність понять «відпочинок» і «оздоровлення». Види змін у дитячому закладі відпочинку та оздоровлення (відпочинкова, оздоровча, профільна). Складові державних соціальних стандартів оздоровлення та відпочинку дітей. Типи дитячих закладів оздоровлення (дитячий заклад санаторного типу, дитячий центр, позаміський заклад оздоровлення та відпочинку, табір з денним перебуванням, дитячий заклад праці та відпочинку, наметове містечко). Порядок відмови у прийомі дитини до закладу. Обов'язки дитячого закладу оздоровлення та відпочинку. Напрями діяльності дитячих закладів. Базовий перелік послуг з оздоровлення та відпочинку дітей (стандарт оздоровлення та відпочинку дітей). Послуги з організації виховання та дозвілля. Перелік видів послуг з організації фізкультурно-спортивної діяльності. Масові, індивідуальні форми роботи.

Тема 5. Соціальна служба для дітей, сім'ї і молоді як інститут реалізації державної соціальної політики

Мережа та принципи діяльності ЦСССДМ (законність; соціальна справедливість; раннє виявлення та надання допомоги сім'ям, дітям та молоді; доступність та відкритість; конфіденційність та відповідальність; додержання і захист прав людини; адресність та індивідуальний підхід; добровільність надання і отримання соціальних послуг; комплексність та системність під час надання соціальних послуг; дотримання державних стандартів і нормативів соціальних послуг; максимальна ефективність використання бюджетних та позабюджетних коштів). Завдання ЦСССДМ різних рівнів. Структура та форми роботи ЦСССДМ. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Напрями реалізації соціальної роботи із сім'ями, дітьми, молоддю (громадський, економічний, освітній, виховний, культурний, оздоровчий). Спеціалізовані формування при ЦСССДМ. Основні форми роботи ЦСССДМ.

Змістовий модуль 4. Основи реабілітаційної і корекційної педагогіки

Тема 1. Реабілітаційна педагогіка: сутність і генезис.

Сутність поняття «реабілітаційна педагогіка». Історичні витоки реабілітаційної педагогіки. Завдання соціальних педагогів / працівників щодо педагогічної реабілітації. Групи чинників, які обумовлюють необхідність проведення реабілітації. Становлення реабілітаційної педагогіки в Україні. Дослідники проблем реабілітаційної педагогіки. Реабілітаційні центри України. Програми інтеграції дітей з особливими потребами в соціум. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні». Положення про навчально-реабілітаційний центр.

Тема 2. Соціально-педагогічна робота із захисту і підтримки людей із функціональними обмеженнями

Люди із функціональними обмеженнями як об'єкти і суб'єкти реабілітації. Найпоширеніші хвороби, що призводять до інвалідності. Британська шкала обмежених можливостей. Групи інвалідності. Основні бар'єри на шляху до створення для людей з інвалідністю необхідних та належних умов життєдіяльності (ментальні, фізичні, інформаційні). Моделі інвалідності (медична, економічна, соціальна, функціональна). Соціально-педагогічна допомога людям з особливими потребами. Нормативно-правове забезпечення реабілітації інвалідів. Моделі соціальної підтримки. Мета і завдання соціально-педагогічної допомоги людям з особливими потребами. Базові етичні принципи соціально-педагогічної роботи з людьми з інвалідністю. Етапи соціально-педагогічної допомоги. Зміст соціально-педагогічної допомоги. Правила реабілітації дітей з обмеженими можливостями. Види реабілітації осіб з обмеженими можливостями. Нормативно-правове забезпечення реабілітації інвалідів (Конвенція ООН про права інвалідів, Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні»).

Тема 3. Зміст соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями

Принципи соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями. Закономірності соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями. Зміст соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями. Етапи розробки індивідуальної програми реабілітації дитини з обмеженими функціональними можливостями. Рання соціально-педагогічна реабілітація. Моделі соціально-реабілітаційної роботи взаємодії фахівців з батьками. Тактики роботи із сім'єю. Характеристики сімей, які мають дітей з обмеженими можливостями та їх основні проблеми. Причинами психологічних проблем дорослих членів родини. Основні напрями реабілітаційно-педагогічної діяльності соціального педагога у загальноосвітньому навчальному закладі. Загальні характеристики реабілітаційно-оздоровчих виховних систем. Функції, методи і принципи реабілітаційно-педагогічної діяльності

Тема 4. Загальна характеристика сучасної системи освітньо-корекційних послуг

Предмет, завдання та понятійно-категоріальний апарат корекційної педагогіки. Галузі корекційної педагогіки. Перспективи розвитку корекційної педагогіки в Україні. Сутність та класифікація порушень психофізичного розвитку. Причини порушень психофізичного розвитку. Особливості процесу аномального розвитку. Диференціація системи закладів для дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку. Можливості інтегрованої та інклюзивної освіти дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку. Форми інтеграції та інтегрованого навчання. Індивідуальне навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку як форма організації корекційно-педагогічного процесу. Виховання дітей із порушеннями

зору. Виховання дітей із порушеннями слуху. Виховання дітей із порушеннями опорно-рухового апарату. Виховання дітей із порушеннями мовлення. Виховання дітей із затримкою психічного розвитку та порушеннями інтелекту. Виховання дітей із порушеннями емоційно-вольової сфери.

Тема 5. Поняття про девіантну поведінку

Сутність девіантної поведінки. Критерії девіантної поведінки. Теорії девіації. Причини девіантної поведінки. Види та типи девіантної поведінки. Підходи до оцінки поведінкових девіацій. Групи делінквентних особистостей. Корекція девіантної поведінки. Підходи до профілактики та корекції адиктивної поведінки в Україні. Класифікація мотивів суїцидальної поведінки. Етапи роботи з дітьми та молоддю, схильними до девіантної поведінки.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна ф.н.						Зочна ф.н.		
	усього	у тому числі					у тому числі		
		л	п	лаб	інд	с.р.	л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки, теорія навчання, виховання та управління навчальним закладом									
Тема 1. Педагогіка як наука. Розвиток і формування особистості	16	4	4			8	2		14
Тема 2. Процес навчання, його структура.	18	4	4			10			16
Тема 3. Методи і форми організації навчання	16	4	2			10		2	15
Тема 4. Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів	8	2	2			4			15
Разом за змістовим модулем 1	58	14	12			32	2	2	60
Змістовий модуль 2. Теорія виховання									
Тема 1. Сутність процесу виховання	10	2	4			4			14
Тема 2. Основні напрями змісту виховання	10	2	4			4		2	16
Тема 3. Методи та організаційні форми виховання	7	3	4						16
Разом за змістовим модулем 2	27	7	12			8		2	46
Змістовий модуль 3. Зміст і напрями роботи соціального педагога									
Тема 1. Соціальна педагогіка як галузь педагогіки. Сутність соціально-педагогічної діяльності	14	2	4			8	2		14
Тема 2. Сім'я як провідний компонент системи соціального формування особистості	12	2	2			8			16
Тема 3. Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та юнацького руху	14	2	4			8			15
Тема 4. Соціально-виховні інститути в системі соціалізації особистості	14	2	4			8			16
Тема 5. Соціальна служба для дітей, сім'ї і молоді як інститут реалізації державної соціальної політики	12	2	2			8		2	14
Разом за змістовим модулем 3	66	10	16			40	2	2	75
Змістовий модуль 4. Основи реабілітаційної і корекційної педагогіки									
Тема 1. Реабілітаційна педагогіка: сутність і генезис	14	2	4			8			15
Тема 2. Соціально-педагогічна робота із захисту і підтримки людей із функціональними обмеженнями	16	4	4			8	2		16
Тема 3. Зміст соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями	16	4	4			8			15
Тема 4. Загальна характеристика сучасної системи освітньо-корекційних послуг	14	2	4			8			16
Тема 5. Поняття про девіантну поведінку	14	2	4			8			15
Разом за змістовим модулем 4	74	14	20			40	2		77
Усього годин	225	45	60			120	6	6	270

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки, теорія навчання.		14
1	Система освіти в Україні. Зміст освіти в національній школі.	4
2.	Принципи і закономірності процесу навчання	4
3.	Методи і форми організації навчання	4
4.	Форми і методи контролю навчально-пізнавальної діяльності учнів	2
Змістовий модуль 2. Теорія виховання		12
1.	Принципи і закономірності процесу виховання	4
2.	Система національно-патріотичного виховання	4
3.	Методи та організаційні форми виховання	4
Змістовий модуль 3. Зміст і напрями роботи соціального педагога		16
1.	Волонтерство як ресурс соціально-педагогічної діяльності	4
2.	Сім'я як суб'єкт і об'єкт соціально-педагогічної діяльності	2
3.	Основні напрями роботи соціального педагога в школі	4
4.	Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку як соціально-педагогічна система	4
5.	Соціальна служба для дітей, сім'ї і молоді як суб'єкт соціально-педагогічної діяльності	2
Змістовий модуль 4. Основи реабілітаційної і корекційної педагогіки		20
1.	Нормативно-правове забезпечення педагогічної реабілітації	4
2.	Соціально-правовий захист і підтримка людей з функціональними обмеженнями як напрям роботи соціального педагога / працівника	4
3.	Принципи, закономірності та напрями соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями	4
4.	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з психофізичними порушеннями	4
5.	Девіантна поведінка як форма соціальної дезадаптації дітей і молоді	4

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

7. Контрольні питання, зразок екзаменаційного білету для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Предмет та завдання педагогіки як науки.
2. Основні педагогічні категорії (виховання, навчання, освіта).
3. Система педагогічних знань.
4. Сутність поняття «формування» та «розвиток».
5. Фактори розвитку особистості (спадковість, середовище, виховання, діяльність).
6. Теорії розвитку особистості (біогенетичні, соціогенетичні/персоналістичні та теорії взаємодії факторів).
7. Вікові етапи розвитку особистості.
8. Закон України «Про освіту».
9. Основні принципи та структура організації освіти в Україні.

10. Поняття про «зміст освіти», основні цілі, завдання і принципи розвитку змісту освіти, рівні формування.
11. Теорії формування змісту освіти, вимоги до змісту, відбір змісту освіти.
12. Основні компоненти процесу навчання (цільовий, стимулююче-мотиваційний, змістовний, операційно-дійовий, контрольо-регулюючий, оціночно-результативний).
13. Основні функції навчання (освітня, виховна, розвиваюча).
14. Принципи навчання.
15. Поняття про методи та засоби навчання, класифікації методів.
16. Поняття «форма організації навчання», класифікації форм навчання
17. Урок як форма організації навчання.
18. Поняття «контроль», його функції.
19. Поняття «виховання».
20. Поняття «самовиховання».
21. Поняття «перевиховання».
22. Поняття «вихованість».
23. Особливості процесу виховання.
24. Характеристика основних принципів виховання.
25. Зміст громадянського, розумового і морального, правового, й естетичного, фізичного та екологічного, статевого, трудового, економічного й інших напрямів виховання.
26. Поняттями «метод виховання».
27. Поняття «прийом виховання».
28. Класифікація методів виховання
29. Позакласна та позашкільна виховна робота, її завдання, зміст та принципи організації.
30. Виховна діяльність позашкільних установ (палаців школярів, літніх таборів відпочинку, дитячих спортивних шкіл, станцій юних техніків та натуралістів, дитячих театрів, бібліотек, залізниць, пароплавств, музичних шкіл та інших).
31. Принципи управління освітою, структура органів управління народною освітою, суть керівництва роботою школи.
32. Соціальна педагогіка як наука.
33. Основні поняття соціальної педагогіки.
34. Кваліфікаційні вимоги до соціального педагога.
35. Зміст соціально-педагогічної діяльності.
36. Суб'єкти соціально-педагогічної діяльності.
37. Об'єкти соціально-педагогічної діяльності.
38. Принципи соціально-педагогічної діяльності.
39. Методи соціально-педагогічної роботи.
40. Ресурси соціально-педагогічної діяльності.
41. Психолого-орієнтовані теорії соціальної роботи.
42. Соціологічні моделі соціальної роботи.
43. Комплексні моделі соціально-педагогічної роботи.
44. Принципи соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими

функціональними можливостями.

45. Закономірності соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями.

46. Зміст соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями.

47. Конвенція про права дитини.

48. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист.

49. Соціально-педагогічні проблеми соціалізації української молоді.

50. Педагогічні проблеми соціалізації молоді як предмет державної політики та громадських відносин.

51. Сім'я - провідний фактор соціалізації.

52. Типи сімей.

53. Характеристика батьківства.

54. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи із сім'єю.

55. Завдання соціального педагога в загальноосвітніх закладах.

56. Основні функції соціального педагога в загальноосвітніх закладах.

57. Напрями професійної діяльності соціального педагога в загальноосвітніх закладах.

58. Документація соціального педагога.

59. Оцінка результативності професійної діяльності соціального педагога.

60. Соціальна служба молоді як інститут реалізації державної молодіжної політики.

61. Типи дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

62. Люди із функціональними обмеженнями як об'єкти і суб'єкти реабілітації.

63. Моделі інвалідності.

64. Соціально-педагогічна допомога людям з особливими потребами.

65. Нормативно-правове забезпечення реабілітації інвалідів.

66. Основні напрями реабілітаційно-педагогічної діяльності соціального педагога у загальноосвітньому навчальному закладі.

67. Загальні характеристики реабілітаційно-оздоровчих виховних систем.

68. Функції, методи і принципи реабілітаційно-педагогічної діяльності.

69. Виховання дітей із порушеннями зору.

70. Виховання дітей із порушеннями слуху.

71. Виховання дітей із порушеннями опорно-рухового апарату.

72. Виховання дітей із порушеннями мовлення.

73. Виховання дітей із затримкою психічного розвитку та порушеннями інтелекту.

74. Виховання дітей із порушеннями емоційно-вольової сфери.

75. Теорії девіантної поведінки.

76. Види девіантної поведінки.

77. Індивідуальне навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку як форма організації корекційно-педагогічного процесу.

Зразок екзаменаційного білету (залік)

1. Система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості – це:

1. Освіта	2. Виховання
3. Навчання	3. Самовиховання

2. Знайдіть відповідність:

1. Навчання	А) процес самостійного засвоєння учнем нових знань
2. Викладання	Б) діяльність вчителя з організації засвоєння учнями знань, формування умінь і навичок
3. Учіння	В) цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються уміння та навички

3. Галузь педагогіки, що розкриває закономірності навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти, специфічні проблеми здобуття вищої освіти – це ...

4. Оберіть із зазначеного переліку види навчання:

1. Догматичне	2. Дискусійне
3. Пояснювально-ілюстративне	4. Проблемне
5. Програмоване	6. Комп'ютерне

5. Спосіб упорядкованої взаємодії вчителя та учня, спрямованої на розв'язання завдань освіти, виховання і розвитку у процесі навчання – це ...

6. Виберіть із перелічених методів навчання словесні:

1. дискусія	2. вправа
3. ігровий метод	4. метод проекту
5. розповідь	6. ілюстрування
7. пояснення	8. бесіда

7. «Золотим правилом дидактики» вважають принцип ...

8. Встановіть відповідність між наведеним поняттям та його значенням:

1. Людина	А) Суспільна істота, наділена свідомістю і представлена психологічними характеристиками, які є стійкими, соціально зумовленими і виявляються у суспільних зв'язках, відносинах з навколишнім світом, іншими людьми та визначають поведінку людини
2. Індивід	Б) біологічна істота, яка належить до класу ссавців виду <i>Homo sapiens</i>
3. Особистість	В) сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей
4. Індивідуальність	Г) психосоматична організація особистості, яка робить її представником людського роду

9. Знайдіть відповідність між галузями педагогіки та їх визначеннями:

1. Загальна педагогіка	А) Галузь педагогіки, що розкриває закономірності освітнього процесу у закладах вищої освіти
2. Вікова педагогіка	Б) Галузь педагогіки, що вивчає розвиток

		педагогічних ідей і практику освіти різних історичних епох
3.	Корекційна педагогіка	В) Галузь педагогіки, предметом якої є виховання, навчання та освіта дітей із вродженими чи набутими відхиленнями у фізичному або психічному розвитку
4.	Соціальна педагогіка	Г) Галузі педагогіки, предметом дослідження яких є закономірності викладання і вивчення конкретних навчальних дисциплін у закладах освіти усіх типів
5.	Професійна педагогіка	Г) Галузь педагогіки, що вивчає особливості та розробляє способи надання допомоги у соціалізації дітей та молоді
6.	Педагогіка вищої школи	Д) Галузь педагогіки, що досліджує закони та закономірності виховання, навчання і освіти, організаційні форми й методи освітнього процесу різних вікових груп
7.	Історія педагогіки і школи	Е) Галузь педагогіки, що вивчає головні теоретичні й практичні питання виховання, навчання і освіти, досліджує проблеми освітнього процесу
8.	Часткові (предметні) педагогіки	Є) Галузь педагогіки, що вивчає особливості, форми і методи навчання людей, які здобувають або мають певний фах (медична, театральна, військова, спортивна тощо)

10. Розташуйте у правильній послідовності основні етапи уроку:

1. Перевірка домашнього завдання	2. Повідомлення домашнього завдання
3. Вивчення нового матеріалу	4. Закінчення уроку
5. Вступна частина	6. Закріплення нового матеріалу

11. За типом пізнавальної діяльності учнів методи навчання класифікують на:

1.	Словесні, наочні, практичні
2.	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький
3.	Репродуктивні, евристичні, катехізисні
4.	Ввідні, оглядові, проблемні

12. Оберіть із зазначеного переліку, що належить до об'єктивних та суб'єктивних чинників процесу виховання:

А.	Об'єктивні	1) соціально-педагогічна діяльність сім'ї та громадських організацій
		2) навчально-виховна діяльність закладів освіти
		3) особливості соціально-економічного розвитку країни
		4) вплив природного середовища
Б.	Суб'єктивні	5) відродження національних традицій, звичаїв, вплив народної педагогіки
		6) цілеспрямована діяльність ЗМІ

7) вплив церкви

13. ... – система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості.

14. Яка вимога контролю знань передбачає, що при виставленні оцінки враховуються, насамперед, відповіді учня на поставлені запитання, а також його доповнення відповідей інших, як він аналізує матеріал, узагальнює його, формулює висновки:

1.	Достатня кількість даних для оцінки
2.	Дотримання об'єктивності під час оцінювання знань
3.	Єдність вимог до оцінювання знань
4.	Гласність контролю

15. Кількісне вираження (в балах чи оціночних судженнях якісних характеристик знань) – це ...

16. Схильність людини до відносно усталених способів дій – це:

1. Переконавання	2. Звичка
3. Навичка	4. Погляди

17. Що з нижчепереліченого належить до прийомів самовиховання?

1. Самопереконавання	2. Самозневага
3. Самоосуд	4. Самозвинувачення
5. Самоаналіз	6. Самопідбадьоруння

18. Знайдіть відповідність між принципами виховання та їх змістом:

1. Цілеспрямованість виховання	А) Результати виховного процесу залежать від того, наскільки в ньому враховано вікові та індивідуальні особливості учнів
2. Виховання в праці	Б) передбачає спрямування виховної роботи на досягнення основної мети виховання – формування всебічно розвиненої особистості
3. Зв'язок виховання з життям	В) Формування свідомості, вироблення навичок і звичок поведінки залежить від системи певних систематичних та послідовних виховних заходів
4. Індивідуальний підхід у вихованні	Г) Виховна діяльність школи має орієнтувати учнів на узгодження їх життєдіяльності з життям суспільства, посильну участь в ньому, готувати їх до трудової діяльності
5. Принцип системності, послідовності й наступності у вихованні	Г) Формування особистості, безпосередньо, залежить від її діяльності
6. Виховання особистості у колективі	Д) Індивід стає особистістю завдяки спілкуванню і взаємодії із собі подібними у спільноті

19. В яких документах відображається зміст освіти?

1.	Накази, рішення Вченої ради, методичні матеріали
2.	Накази, навчальні програми і плани
3.	Навчальні плани, навчальні програми, підручники

4. Періодичні видання, методичні посібники, конспекти лекцій

20. Групове обговорення проблеми з метою досягнення істини, шляхом зіставлення різних думок – це ...

21. Розташуйте етапи засвоєння знань відповідно до логіки навчального процесу:

1.	Закріплення і удосконалення знань
2.	Перевірка і аналіз навчальних досягнень студента
3.	Застосування знань на практиці
4.	Сприймання навчальної інформації
5.	Осмислення і узагальнення навчального матеріалу
6.	Подання навчальної інформації

22. Розташуйте форми організації навчання у найбільш дидактично доцільній послідовності:

1. семінарське заняття	2. виробнича практика
3. навчальна ділова гра	4. пояснювально-ілюстративна лекція

23. Розташуйте в логічній послідовності етапи процесу навчання:

1. узагальнення	2. застосування і використання на практиці
3. сприймання	4. осмислення і розуміння
5. закріплення	

24. Підсумковий контроль проводиться у формі?

1. заліків	2. екзаменів
3. модульної контрольної роботи	4. колоквиуму

25. Із поданого переліку оберіть заклади вищої освіти:

1. коледж	2. інститут
3. школа	4. професійно-технічний ліцей
5. консерваторія	5. університет

26. Який вид контролю забезпечує діагностування, визначення загальної підготовленості учнів, рівня володіння основними поняття предмета, вивчення якого вони розпочинають?

27. Класифікація проектів за напрямками діяльності:

1. дослідницькі	2. випробувальні
3. інформаційні	4. прикладні
5. короткочасні	5. екскурсії

28. Оберіть із зазначеного переліку види вправ:

1. вступні	2. пробні
3. підготовчі	4. тренувальні
5. творчі	6. дидактичні
7. контрольні	8. виховні

29. Метод навчання, що передбачає використання у навчальному процесі наочності (плакатів, карт, рисунків на дощі тощо) з метою оптимізації засвоєння знань - це...

30. Назвіть основні функції навчання?

Зразок екзаменаційного білету (екзамен)

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ОР «Бакалавр» Спеціальність 231 Соціальна робота	Кафедра педагогіки 2019-2020 навчальний рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ___ з дисципліни «Основи загальної і соціальної педагогіки»	Затверджую Зав. кафедри Сопівник Р.В. №__ від __ 2019 р.
---	---	---	---

Екзаменаційні запитання

(максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне запитання)

1. Перелічіть та охарактеризуйте принципи навчання.
2. Перерахуйте помилки, які найчастіше зустрічаються у виховній діяльності батьків.

Тестові завдання

1. Особливості впливу соціального середовища на формування особистості – це ... соціальної педагогіки.
2. Оберіть з наведеного переліку психолого-педагогічні принципи СПД:

1. Принцип законності та прав людини	2. Принцип системності
3. Принцип сприяння самореалізації дітей та молоді у всіх сферах їх життєдіяльності	4. Принцип державного підходу до завдань, що реалізуються в СПД
5. Принцип компетентності кадрів	6. Принцип диференційованого та індивідуального підходу
7. Принцип зв'язку змісту і форм СПД з конкретними умовами життєдіяльності особистості чи соціальної групи	8. Принцип цілеспрямованості
9. Принцип контролю та перевірки виконання	10. Принцип інтеграції

3. Сім'я, що складається із двох поколінь (батьків та дітей) – це:

1. Нуклеарна	2. Складна
3. Неповна	4. Материнська

4. Комплексна оцінка потреб сім'ї триває до ... днів.
5. Оберіть з наведеного переліку відповідні характеристики проблем соціалізації молоді:

А. Соціальні молодіжні проблеми Б. Особистісні проблеми молодої людини	1. Пошук сенсу життя
	2. Професійне самовизначення
	3. Визначення ролі та місця в суспільстві
	4. Становище на ринку праці
	5. Кохання, створення сім'ї.
	6. Взаємостосунки з дорослими та однолітками
	7. Забезпечення певного освітнього рівня

6. Оберіть з наведеного переліку відповідні форми опіки дітей-сиріт та дітей, що залишились без батьківського піклування:

А. Традиційні форми опіки Б. Інноваційні форми опіки	1. Загальноосвітня школи-інтернати
	2. Усиновлення (удочеріння)
	3. Опіка (піклування)
	4. Прийомна сім'я
	5. ДБСТ
	6. Будинки дитини
	7. Дитячі будинки

7. Розташуйте у правильній послідовності етапи СПД особам з інвалідністю:

1. Оцінка результатів діяльності	2. Планування системи соціально-педагогічних впливів
3. Організація СПД	4. Дослідницький: виявлення особливих і соціальних потреб осіб з інвалідністю, збережених здібностей

8. Знайдіть відповідність:

1. Навчання	А. Цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються уміння й навички.
2. Викладання	Б. Спрямування та організація пізнавальної діяльності учнів педагогом.
3. Учіння	В. Цілеспрямована пізнавальна діяльність учнів.

Освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою – це:

1. Формальна	2. Нестандартна
3. Неформальна	4. Інформальна

9. Виберіть із перелічених методів навчання словесні:

1. Дискусія	2. Вправа
3. Розповідь	4. Ігровий метод
5. Ілюстрування	6. Лабораторна робота

8. Методи навчання

Словесні: лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; практичні: метод вправ, практична робота; наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

9. Форми контролю

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: залік, екзамен.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол №7 з таблиці, поданої нижче.

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти освіти, навчальні плани, навчальні програми з усіх нормативних і вибіркових навчальних дисциплін; програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

12. Рекомендована література

Основна

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навчальний посібник. Київ: Логос, 2003. 134 с.
2. Богданова І. М. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 343 с.
3. Васюк О. В. Педагогіка: хрестоматія / уклад.: О. В. Васюк, С. В. Виговська. Київ, 2016. 870 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник / І. В. Зайченко. 3-тє видання, перероб. та доп. Київ: Видавництво Ліра, 2016. 608 с.
5. Закон України «Про вищу освіту» (2015)
6. Закон України «Про освіту» (2017)
7. Історія української педагогіки і освіти: навчальний посібник-хрестоматія / О. В. Васюк, І. В. Сопівник. Київ : ДАКККиМ, 2011. 601 с.
8. Ковальчук Т. І. Професійна підготовка соціального педагога: тлумачний словник-довідник: довідник. Львів: ПРЛТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас», 2014. 443 с.
9. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: Підручник 3-тє вид., випр. Київ: Знання-Прес, 2008. 447 с.
10. Лапа О. В. Теорія і практика підготовки соціального педагога до роботи з молоддю в сільському соціумі: монографія / О. В. Лапа. Київ: ЦП «Компринт», 2014. 262 с.
11. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: підручник / Л. М. Маценко. 2-е вид., доп., перероб. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 377 с.
12. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2005. 560с.
13. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. 2-ге вид., стер. Київ: Знання-Прес, 2006. 700 с.
14. Соціальна педагогіка: підручник / За редакцією професора Капської А. Й. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 468 с.
15. Фіцула М. М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти Київ: Видавничий центр «Академія», 2007. 560 с.
16. Шинкарук В. Д. Теорія та історія соціального виховання в зарубіжних країнах (для студентів напряму підготовки «Соціальна педагогіка») / В. Д. Шинкарук, Р. В. Сопівник, І. В. Сопівник. Київ: «ЦП «Компринт», 2015. 236 с.

Допоміжна

1. Абетка соціального педагога / укладач В. В. Волканова. Харків: «Основа», 2011. 235 с. (Серія «Соціальному педагогу»).
2. Алексеенко Т. Ф. Концептуальні підходи до визначення соціально-педагогічних засад виховання особистості. *Теоретико-методологічні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. Київ: Житомир, 2000. № 5. С. 46-51.
3. Артющкіна Л. М. Соціальний педагог школи : теорія і практика роботи. Суми: СДПУ ім. А.С.Макаренка, 2004. 124 с.
4. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді : теоретико-методологічні основи : [монографія] Київ: Науковий світ, 2006. 363 с.
5. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади: [наук, вид.] Київ: Либідь, 2003. 338 с.
6. Бородулина С. Ю. Коррекционная педагогика: психолого-педагогическая коррекция отклонений в развитии и поведении школьников. Ростов н/Д: Феникс, 2004. 352 с.
7. Выготский Л. С. Собрание сочинений: в 6-ти томах.; под ред. Т.А.Власовой. Москва: Педагогика, 1983. Т. 5. Основы дефектологии. 368 с.
8. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.
9. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навчальний посібник для ВНЗ. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2008. 240 с.
10. Зберегти сім'ю. Соціальна робота із сім'ями, які опинилися у складних-життєвих обставинах / [авт.-упор. : О. М. Мороз, Г. М. Постолук, Т. В. Семигіна, О. С. Шипіленко]. Київ: ЕКМО, 2008. 160 с.
11. Кравченко Т. В. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи розвитку : [монографія]. Київ: Фенікс, 2009. 416 с.
12. Матвеева М. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник / М. П. Матвеева, С. П. Миронова. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.
13. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2008. 204 с.
14. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монографія. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. 304 с.
15. Миронова С. П. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / С. П. Миронова, О. В. Гаврилов, М. П. Матвеева Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
16. Окамото Г. Основи фізичної реабілітації. Львів: Галицька видавнича спілка, 2002. 293 с.
17. Практичний досвід роботи спеціалістів спеціалізованих служб та

партнерських організацій Київського міського центру соціальних служб для молоді / Упорядник К. С. Шендеровський. Київ: ДЦССМ, 2003. 384с.

18. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Частина I. 238 с.

19. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. Частина II. 224 с.

20. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / [Т. Ф. Алексеєнко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін.] ; за ред. І. Д. Зверевой. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 336 с.

21. Федоренко С. В. Тифлодидактика: навчальний посібник для студентів ВНЗ. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 144 с.

22. Харченко С. Я. Робота соціального педагога з дітьми девіантної поведінки. 2-ге вид. Харків: «Основа», 2012. 143 с.

23. Шпак В. П. Реабілітаційна педагогіка: навчальний посібник. Полтава: АСМІ, 2006. 328 с

Періодичні видання

1. Соціальна педагогіка: теорія та практика.
2. Науково-методичний журнал «Соціальна робота в Україні: теорія і практика».
3. Соціальні виміри суспільства.
4. Соціальна політика і соціальна робота.
5. Соціальні студії.
5. Соціально-психологічні проблеми тифлопедагогіки.
6. Соціальний захист.
7. Соціальна педіатрія і реабілітологія.
8. Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки: огляд інтернет ресурсів.
9. Соціальне право України.

13. Інформаційні ресурси

1. [www.http://eknigi.org/](http://eknigi.org/)
2. <http://www.twirpx.com/>
3. http://psylib.ukrweb.net/books/_pottuO
4. <http://shkola.ostriv.in.ua>
5. <http://schooll56.edu.kh.ua>
6. <http://osvita-dnepr.com>
7. <http://www.niss.gov.ua/>
8. <http://ipv.org.ua/>
9. <http://www.mon.gov.ua/>
10. <http://www.volunteer.kiev.ua/>
11. www.ssm.kiev.ua/